

Bereg megye 1570. évi személynevei*

Damokos – *Feiercze*: Pa. *Damokos*; *Wary*: And. *Damokos*. < A martirológiumi *Domokos* név alakváltozata (CsnSz. 310–1, *Domonkos*). Ma Mezőváriban *Domokos* formában él.

Dancs – *Berekfaß*: Lau. *Dancz*. < A *Dániel*, *Damokos*, *Damján* nevek tövének -cs képzős alakja (CsnSz. 278). Ma is élő név.

Dank – *Attia*: Me. *Dank*; *Balafe*: Amb. *Dank*; *Berekfaß*: Fr., Jo., Pa., R. *Dank*; *Gellenes*: Barrabas, Bl., Luc., Pa., Pe. *Dank*; *Wjd*: Lad. *Dank*. < A *Dániel*, *Damokos*, *Damján* nevek tövének -k képzős alakja (CsnSz. 280).

Darabas – *Papi***: St. *Darabas*. < 'goromba, durva, zord; jól megtermett, derék' (CsnSz. 281–2, *Darabos*).

Darai – *Surañ*: Val. *Daraj*. < 'Dara, Szatmár vagy Zemplén megyei faluból való' (CsnSz. 282).

Darcsi – *Farnos*: Th. *Darczj*. < Ótörök eredetű személynév (MIZSER 2008a: 39). Ma is élő név.

Dargó – *Nağ Dobroñ*: Bl. *Dargo*. < Pusztá helynév Zemplén megyében.

Daróci – *Afzte*: Pa. *Daroczj*; *Barlobas*: Ant., Ben. *Daroczi*; *Berekfaß*: St. *Daroczi*; *Boltrag*: Bl., Ma. *Daroczi*; *Darocz*: Seraphini *Daroczj* birtokos; *Feiercze*: St. *Daroczi* birtokos; *Tiудар, Vgornia*: Seraphini *Daroczi* birtokos. < 'Daróc, Bereg megyei faluból való'. Több Daróc is van az országban (CsnSz. 283–4). A birtokosok származási helye a Szatmár megyei Királydaróc. Asztélyban, Barabáson, Beregszászon ma is élő név.

Daruka – *Vgornia*: Cas. *Daruka*. < Valószínűleg a *daru* madárnév kicsinyítő képzős alakja.

Dávid – *Adon*: Ant., Bl., Jo., Vrb. (kétszer) *Dauit*; *Barlobas*: Cl. *Dauit*; *Loho*: *David* Janos; *Marok*: Mi. *Dauith*, St. *David*; *Szernie*: Fr. *David*. < Ószövétségi személynév (CsnSz. 285–6). Szernyén, Tiszaadonyban ma is élő név.

Dávidházi – *Nağ Begañ*: Th. *Dauithazi*. < 'Dávidháza, Bereg megyei faluból való' (CsnSz. 285).

Deák – *Barkafso*: Em. *Deak*; *Berekfaß*: Gr., Ma. *Deak*; *Bolcziu*: Jo. *Deak*; *Deda*: Damianus *Deak*; *Kereczen*: R. Pe. *Deak*; *Kouazo*: Mar. *Deak*; *Mocziola*: R. Mar. *Deak*; *Nağ Dobos*: And. *Deak*; *Nağ Dobroñ*: R. Bl. *Deak*. < 'tanult ember, írnok, titkár, tanuló, egyházi, kántor' (CsnSz. 285–6). Bulcsuban, Beregszászon, Kovászón, Nagydoboson, Nagydobronyban ma is élő név.

Dékán ~ Dékány – *Berekfaß*: Amb. *Dekan*, Gr. *Dekañ*. < 'céhmester, határbíró, hegybíró' (CsnSz. 289). Ma is élő név.

Dél – *Bodolo*: Mel. *Dél*. < Világi személynév (CsnSz. 289).

Deli – *Berekfaß*: Val. *Dely*. < 'bátor, délceg v. katona, testőr' (CsnSz. 289–90). Ma is élő név.

Deme – *Szernie*: Me. *Deme*. < A martirológiumi *Demeter* név rövidülése (CsnSz. 290).

Demecs – *Borsoua*: R. Alb. *Demecz*; *Szernie*: Pe. *Demecz*. < A martirológiumi *Demeter*, *Demjén* nevek *Dem-* tövének -ecs képzős alakja (CsnSz. 290), vagy a *Deme* becézett személynév -cs képzős származéka.

* L. MNy. 2011: 507–10.

Demeter – *Adon*: Th. *Demeter*; *Cziomonía*: Jac. *Demether*; *Deda*: Me. *Demeter*; *Feiercze*: Bl. *Demeter*; *Kereczen*: Pe. *Demether*; *Kis Lonía*: St. *Demether*; *Matthius*: Em. *Demether*. < Martirológiumi személynév (CsnSz. 291). Beregdédán, Tiszaadonyban, Tiszakerecsenyben ma is élő név.

Demjén – *Afzte*: Ge. *Demien*; *Batthiu, Bene*: Jo. *Demien*; *Feiercze*: Pa. *Demien*; *Namén*: Seb. *Demien*; *Takos*: St. *Demien*. < Martirológiumi személynév (CsnSz. 276–7, *Damján*). Bátyúban, Hetefejércsén, Vásárosnaményban ma is élő név.

Denkovics – *Zolyoua*: Dem. *Denkouicz*. < Ruszin eredetű: a *Denko* (< magyar *Dénes*) patronimikonképzős alakja (MIZSER 2007b: 82).

Denics – *Zolyua*: Mi. *Denicz*. < Ruszin eredetű: a magyar *Dénes* rövidült alakjának patronimikonképzős alakja (MIZSER 2007b: 82).

Derenkő – *Fölső Vereczke*: Jac., Jo. *Derenko*. < Ruszin eredetű: a *depen* 'somfa' szónak -*ko* képzős alakja, a kicsinyítő képző megkülönböztető jellegű (MIZSER 2007b: 83).

Derkács – *Cziapoczka*: *Derkacz* doris; *Meduefalua*: Fr. *Derkacz*. < 1. ruszin eredetű: 'haris; kerepelő' (ЧОПЕЙ 1883: 68), 2. ukrán eredetű: 'haris; kóró' (UDVARI 2: 28).

Dési ~ **Dézi** – *Kouazo*: Mi. *Desy*. < 'Dés, Belső-Szolnok megyei városból való' (CsnSz. 298, *Dézi*).

Diák – *Ifnete*: Gas. *Diák*. < A *Deák* név (lásd ott!) alakváltozata.

Didkó – *Zentmiklos*: Dem. *Didko*. < Ruszin eredetű: *ducko* 'nagyapa, tekintélyes öregember' (MIZSER 2007b: 83).

Dienes – *Berekßaß*: Jo. *Dienis*; *Boltrag*: R. Amb. *Dienes*; *Kaydano*: Ant. *Dienes*; *Szalka*: Th. *Dienes*; *Sziget*: Lau. *Dienes*; *Wjyd*: Jac., Jo., Me., Seb. *Judex Dienes*. < A martirológiumi *Dionysius* magyarosodott alakja (CsnSz. 292–3. *Dénes*).

Dinzelevics – *Nelipine*: Jac. *Dinzeleuicz*. < Ruszin eredetű: a németből átvett *Dinsel* név patronimikonképzős alakja (MIZSER 2007b: 82).

Dir – *Takos*: Mel. *Dir*. < Német eredetű: *Dirr* 'sovány' (BAHLOW 1967: 96).

Disznós ~ **Disztós** – *Jand*: Lau., Ma. *Difznos*, Ma. *Difztos*. < 'disznópásztor, kondás' (CsnSz. 301, *Disztós* alakot nem hoz).

Dobó – *Ardo, Balasocz, Benediki, Cziapoczka, Csiomonía, Derczen, Ignecz, Nag Dobroń, Nag Musaj, Rafaina Vifalu, Suko, Szernie*: Dni. *Dobo* birtokos (keresztnevet nem közöl, de ekkor csakis Dobó Ferencről lehet szó). A *Dobó* világi személynév (CsnSz. 303).

Dobos – *Bodolo*: Jo. *Dobos*; *Halabor*: Me., Mi. Pe. *Dobos*. < 'dobot kezelő, azon játszó, azt készítő' (CsnSz. 304).

Dobosi – *Gulacz*: Vrb. *Dobosi*. < 'Dobos, Bereg, Szabolcs megyei faluból való' (CsnSz. 304).

Docsinec – *Ztrojyna*: El. *Doczinecz*. < Ukrán eredetű: a *Docsa* női név + *-in* patronimikonképző + *-ec* (ЧУЧКА 207), az ukránban gyakori képzőbokor.

Dohos – *Barlobas*: Pe., St. (kétszer) *Dohos*. < 'kellemetlen szagú' (CsnSz. 306–7).

Dók – *Barkaßo*: Cas., Dio., Th. *Dok*. < Valószínűleg az ószövetségi *Dávid* név -*k* képzős alakja.

Dóka – *Berekßaß*: Val. *Doka*; *Boltrag*: Alb. *Doka*; *Derczen*: Pa., St. *Doka*; *Wary*: And. *Doka*. < Az ószövetségi *Dávid* név becézője (CsnSz. 307). Beregszászon, Dercenben ma is élő név.

Dóka-Gál – *Boltrag*: Ma. *Doka Gál*. < Összetett név.

Doktor – *Rakos*: Mi. *Doctor*. < 'tudós, orvos, tanító' (CsnSz. 307). Ma is élő név.

Doma – *Attia*: Jo., Val. *Doma*; **Berekβaβ**: Pe. *Doma*. < A martirológiumi *Domokos*, *Domján* nevek -a képzős alakja (CsnSz. 308). Ma is élő név.

Domokos ~ **Domonkos** – *Mocziola*: Fr. *Domonkos*; **Papi****: Bl. *Domonkos*; **Szernie**: And., St. (kétszer) *Domonkos*, Th. *Domokos*; **Vgornia**: Bal. *Domonkos*. < A martirológiumi *Dominicus* magyarosodott alakja (CsnSz. 310–1). A *Domokos* adat elírás is lehet.

Donát – *Munkacz*: St. *Donath*. < Martirológiumi személynév (CsnSz. 311).

Dósa ~ **Dózsa** – *Wary*: Gr., St. *Dosa*. < Az ószövetségi *Dávid* név tövének -sa képzős alakja (CsnSz. 314).

Drabant – **Papi****: And. *Drabant*. < 'gyalogos katona; testőr; csatlós; kapuőr' (CsnSz. 281, *Darabont*).

Draskovity – *Nağ Dobos*: Cas. *Draskovit* birtokos. < Horvát eredetű: a *Draško* név < *Dragomir*, *Dragoslav* (Prosvj. 241) -i^c patronimikonképzős alakja.

Dromó – *Berekβaβ*: Jo. *Dromo*. < Ördögnév, a boszorkányperekben gyakran szerepel (MIZSER 2007–2008: 143).

Dubóc – *Kis Lonia*: Ma. *Dwbocz*. < A *Dubovec* 'dubovai' név módosult alakja. *Dubova* nevű község van Árva, Pozsony, Sáros, Turóc és Zólyom megyében (FÉNYES 1851. 1: 284–5).

Dul – *Berekβaβ*: Val. *Dul*; *Gergelj*: Th. *Dwl*; **Papi***: R. Val. *Dulh*; **Takos**: Gr. *Dulh*. < Világi személynév (CsnSz. 318). Gergelyiugornyán ma is élő név.

Egyed – *Kis Lonia*: And., Pe. *Egied*. < Martirológiumi személynév (CsnSz. 324). Lónyán ma is élő név.

Elek – *Bene*: Pe. *Elek*. < Martirológiumi személynév (CsnSz. 326). Ma is élő név.

Elekes – *Kalnik*: Fr. *Elekes*. < A martirológiumi *Alex(ius)* magyarosodott alakja (CsnSz. 326).

Éles – *Homok*: Me., Th. *Eles*; **Papi***: Pa. *Eles*; **Som**: Em. *Eles* < 'eszes' v. 'goromba, durva' (CsnSz. 327).

Elme – *Kaszon*: Dem., Mar. *Elme*. < 'lélek, ész; értelmi képesség' (MIZSER 2009a: 118).

Ember – *Ardo*: Me. *Ember*. < 'derék, jóra való, megbecsült' (CsnSz. 328).

Erdélyi – *Wjđ*: Lau. *Erdelj*. < 'Erdélyből származó' (CsnSz. 330–1).

Érsek – *Balafe*: Mi. *Ersek*. < 'több egyházmegye fölött felügyeletet gyakorló püspök'. (CsnSz. 334–5).

Ersziny – *Berekβaβ*: Ben. *Ersin*. < Az *Erszénygyártó* rövidülése (CsnSz. 335).

Erszénygyártó – *Berekβaβ*: Jo. *Erszingiartho*. 'pénztárcát, perselyt készítő mester' (CsnSz. 335).

Estók – *Boltrag*: Alb. *Estok*. < Az *Estván* (< *István*) név becézett formája (CsnSz. 500, *Istók*). Ma is élő név.

Estván – *Balafe*: Pa. *Estuan*; *Halabor*: Mar. *Estvan*; **Marok**: Luc. *Estuan*; *Munkacz*: Adamus *Estuan*. < Az *István* név alakváltozata (CsnSz. 500–1, *István*).

Esze – *Kis Mufaj*: Th. *Esze*. < Világi személynév. A CsnSz. (336) az *ész* szóból vezeti le. Valószínűbb azonban, hogy az *eszik* ige folyamatos melléknévi igeneve, azaz 'nagyevő' (MIZSER 2009a: 118).

Faber – *Zolyua*: *Faber* Olekza. Nem tartom valódi családnévnek, hanem a *kovács* foglalkozásnév latinra való fordításának, azaz: *Oleksza kovács* (MIZSER 2007b: 81).

Fábián – *Kouazo*, *Wary*: Ant. *Fabian*; *Nağ Dobos*, *Tiuadar*: Jo. *Fabian*; *Wary*: Me.

Fabian; **Zentmiklos**: Jac. *Fabian*. < Martirológiumi személynév (CsnSz. 341). Mezőváriban, Nagydoboson ma is élő név.

Faggyas – *Iuani*: Jo. *Faggias*. < 'gyertyaöntő' (CsnSz. 342).

Farkas – *Barlobas*: Pa. *Farkas*; *Batthiu*: Gr. *Farkas*; **Berekfaß**: Cl. *Farkas*; **Bolt-rag**: R. Alb. *Farkas*; **Gergelj**: R. Th. *Farkas*; **Kaszon**: R. Bar. *Farkas*; **Loho**: Dio. *Farkas*; **Nag Lonia**: And. *Farkas*; **Rafaina Vifalu**: R. Pa. *Farkas*; **Som**: Dem. *Farkas*; **Surán**: R. Volphangi *Farkas*; **Wary**: Em. *Farkas*. < Több indíték lehetséges: 1. világi/egyházi személynév, 2. az állat valamely tulajdonsága, 3. 'farkasvadász, farkasnyúzó, farkasbőr-kikészítő' (CsnSz. 346–7). Beregsomban, Beregszászon, Gergelyiugornyán, Lónyán, Mezőkaszonyban, Mezőváriban ma is élő név.

Fazekas ~ **Fazakas** ~ **Fazokas** – **Berekfaß**: And. *Fazokas*, Gr. *Fazokas* (kétszer), St. *Fazokas*; **Derczen**: Ma. *fazakas*; **Homok**: Dem. *Fazokas*; **Jand**: Mar. *Fazekas*; **Kaszon**: Lad. *Fazokas*; **Kis Mufaj**: Cas. *Fazokas*; **Matthius**: Gr., Jo. *Fazokas*; **Munkacz**: Bar., Ben. *Fazakas*; **Namén**: St. *Fazokas*. < 'cserépedény-készítő' (CsnSz. 348–50). Ma *Fazekas* formában él Beregszászon, Mezőkaszonyban, Munkácson, Vásárosnaményban.

Fedovics – *Also Verecke, Palhoua*: Ge. *Fedouicz*. < a *Fedo* (< *Fedor*) név patronimikonképzős alakja (MIZSER 2009: 82).

Fejér – *Attia*: Mi. *Feier*; **Berekfaß**: Pa. *Feier*; **Bifstra**: Gr. *Feier*; **Davidhaza, Repede**: Jo. *Feier*; **Szalka**: Gr., R. Mi., Pa. *Feier*. < 'világos bőrű, hajú' (CsnSz. 350–2, *Fehér*). Beregszászon *Fehér* ~ *Fejér*, Tiszaszalkán *Fehér* formában él.

Fejércsei – *Cziarnavoda*: Ant. *Feiercej*. < 'Fejércse, Bereg megyei faluból való' (CsnSz. 352).

Fejes – *Papi**: Bl. *Fejes*. < 'nagy fejű' (CsnSz. 353–4). Ma is élő név.

Fekete – *Boboliftia*: San. *Fekete*; **Czetfalua**: R. And. *Fekete*; **Kaszon**: Gr. *Fekete*; **Matthius**: Ge. *Fekete*; **Som**: Jo. *Fekete*. < 'fekete hajú, sötét bőrű' (CsnSz. 354–6). Mátyuson ma is él.

Félegyházi – **Wary**: Amb. *Félegyhazi*. < 'Félegyházáról való' (CsnSz. 356), Szabolcsban is volt két *Félegyháza* nevű falu (MIZSER 2009a: 118).

Ferenc – **Berekfaß**: Th. *Ferenc*; **Ifnete**: Jo., Ludovicus *Ferencz*; **Kalnik**: Jo. *Ferencz*; **Szernie**: Mi. *Ferencz*. < Martirológiumi személynév (CsnSz. 360–1). Beregszászon ma is él.

Ferge – *Ifnete*: Pe. *Ferge*. < 'eszeveszett, bolond' (CsnSz. 362).

(Folytatjuk.)

MIZSER LAJOS

LEVÉLSZEKRÉNY

A szerkesztőség írja. Folyóiratunk szerkesztési szabályzata a jelen számtól kezdődően néhány ponton módosult. A változtatásokat szerzőink szíves figyelmébe ajánljuk.

1. Az évszázadok sorszámát a nyelvészeti szakirodalomban immár általánossá vált gyakorlat szerint arab számmal írjuk. (Ez a változtatás természetesen nem érinti az idézeteket és a bibliográfiai tételeket.)